Vragen en antwoorden

over eeuwige wetten en wetten met een beperkte geldigheid (1)
over helperschap – (stevig) confronteren of juist niet (2)
over gevoelens naar vrouwen toe en angst voor de vader (3)
over terminologie en de onderliggende werkelijkheid (4)
over rechtstreeks tot God bidden of Zijn Naam noemen (5)
over hen die de waarheid spreken en vijandigheid ontmoeten,
het juiste evenwicht tussen intimiteit en privacy bij leiders
en volgeling zijn alvorens leider te kunnen worden (6)

25 januari 1978
lezing 247A

"Zegeningen, mijn zeer geliefde vrienden. Wat een vreugde is het voor ons om jullie bij het gaan van jullie weg te helpen, tegen jullie te spreken, jullie vragen te beantwoorden, getuige van de prachtige groei en de brede ontwikkeling van jullie als persoon en van de verbreding van jullie taken te zijn. Ja, het is vaak moeilijk om je uit de mazen van de verwarde geest en de blokkades van het nog slechts vaag bewuste lagere zelf te werken. Maar wat een overwinning wanneer je het besluit hebt genomen om jezelf in waarheid te ontmoeten en de moeilijkheden die je tegenkomt als liefdeboodschappen van het universum dat helemaal uit liefde is opgebouwd te zien. Gods wetten zijn op zo'n manier gemaakt dat het onmogelijk is om met welke vorm van beduvelen, oneerlijk zijn of verbergen van zaken ook weg te komen. Het kan misschien een tijdje lijken dat het wel kan, maar hoe vroeger je deze illusie – dat je de waarheid voor het leven en jouw God verborgen kunt houden – opgeeft, des te sneller zul je ontdekken welke grote veiligheid en welk gemak het leven in harmonie met jouw universum en met de kosmische realiteit je biedt.

En nu jullie vragen."

VRAAG: Ik geloof dat veel godsdienstige wetten zijn gemaakt om in de behoeften van een bepaald volk dat op een bepaalde plaats en in een bepaalde tijd leeft te voorzien. Elke nieuwe generatie moet weer de waarheid in zichzelf ontdekken, en wetten moeten samen met de geestelijke ontwikkeling van een volk meegroeien en veranderen.

Maar de wijsheid van onze voorouders is groot en u hebt gezegd dat we uit de Bijbel veel waars kunnen leren. De Tien Geboden en de Bergrede zijn voorbeelden van universele geestelijke wetten die boven het godsdienstige geloof van een speciale groep mensen uitgaat.

Ik vraag me af of er nog andere godsdienstige wetten - ook geestelijke wetten - in het Oude en het Nieuwe Testament staan waaraan we ons nu zouden moeten houden. Ik denk hierbij aan zulke gewoontes als het vieren van de sabbat, eetvoorschriften en de besnijdenis. Ik zou uw raad bij deze specifieke voorbeelden of een gesprek over de vraag in het algemeen op prijs stellen. (1)

"De drie specifieke voorbeelden die je noemde zijn heel geschikt om te illustreren wat ik de laatste tijd in alle boodschappen, antwoorden op vragen en lezingen over dit onderwerp duidelijk heb proberen te maken. Het is niet zo moeilijk om onderscheid te maken tussen eeuwige wetten die door traditie van de ene generatie op de andere worden overgeleverd en wetten die in een bepaalde periode onder bepaalde omstandigheden hun betekenis hebben maar in een andere periode van de geschiedenis volledig verouderd raken of in overeenstemming met de veranderende omstandigheden in de ontwikkeling van de mensheid veranderd moeten worden. Laten we nu deze drie voorbeelden nemen en ze in het licht van je eigen diepe gedachten, je innerlijke kennis, alle wijsheid die in alle menselijke wezens aanwezig is beschouwen en die kennis en wijsheid bij de vragen benutten. Dit is in tegenstelling tot het zomaar blindelings vasthouden aan tradities, echte zelfwerkzaamheid.

Het vieren van de sabbat betekent heel eenvoudig dat mensen wat tijd en energie moeten vrijmaken voor hun contact met God, voor hun innerlijke ontwikkeling, voor hun spirituele voeding en ook om hun lichaam rust te gunnen. Als dit voorschrift van rust niet was gegeven,

zouden veel mensen de behoeften van hun geest en van hun lichaam hebben verwaarloosd. Dit geldt in zeer veel gevallen nog steeds. Maar tegenwoordig heeft de mensheid als geheel zich zozeer ontwikkeld dat de mensen zelf kunnen bepalen wanneer ze spirituele voeding en lichamelijke rust nodig hebben. Dat is niet gebonden aan één voorgeschreven dag. Vroeger was er zoveel kinderlijke afhankelijkheid dat er structuur in het leven moest worden aangebracht om een enigszins harmonieus evenwicht te creëren. Naarmate de mensheid langzaam volwassen wordt, neemt ook de eigen verantwoordelijkheid toe zelfs ten aanzien van vragen als: wanneer nemen we rust, hoeveel tijd besteden we aan werk en hoeveel aan onze innerlijke ontwikkeling en onze verbinding met God? Voor ieder kan dit weer anders liggen. Zelfs bij één en dezelfde persoon kan dit in verschillende stadia en levensomstandigheden variëren.

Jullie zijn nu allemaal zover dat er van je verwacht mag worden dat je in je leven niet alleen ruimte maakt om in je levensonderhoud te voorzien maar ook om je ziel, je geest en je lichaam te geven wat ze nodig hebben. Dit kan maar hoeft niet per se op de zevende dag van de week te zijn. Voor sommigen is een andere dag van de week misschien geschikter. Voor anderen is het wellicht goed om iedere dag enige tijd aan hun innerlijk leven te besteden en de algemeen erkende rustdag te gebruiken voor lichamelijke ontspanning en om zich weer op te laden. Jullie moeten allen contact leren maken met je innerlijke stemmen en behoeften.

Voedselvoorschriften zijn volkomen zinloos want wat toen zinvol was, is dat nu niet meer. De omstandigheden waren toen totaal anders. Deze voorschriften nu overnemen is niets anders dan bijgeloof. Maar het zou zeker goed zijn om *nieuwe* voedingvoorschriften *afgestemd op de huidige omstandigheden* op te stellen. En velen van jullie zijn daar al serieus mee bezig. De gedachte achter het volgen van voedings-voorschriften of van gezond verstand op dat gebied is een heel andere. Vroeger werd een leefregel blind opgevolgd, alsof het een magisch middel was om de gratie Gods te verwerven. Tegenwoordig wordt erkend dat het individu de verantwoordelijkheid heeft zijn lichaam in een zo goed mogelijke conditie te houden. Dit verlangen komt voort uit het feit dat men het leven waardevol vindt.

De *besnijdenis* deed haar intrede in een tijd dat de mensheid nog in een zeer primitieve toestand verkeerde. Bloedoffers speelden overal op de

wereld een heel belangrijke rol. Ze verzachtten het innerlijke schuldgevoel dat veroorzaakt werd door verraad aan God en de waarheid en door het toegeven aan de verleidingen van het lagere zelf. Toen de oude joden, die God als de enige schepper aanbaden, van de Heer de opdracht kregen geen menselijk leven meer te offeren, moest er een afgezwakte vorm van het bloedoffer blijven bestaan om zo met het enorme innerlijke schuldgevoel van de mensheid te kunnen leven.

Het is niet waar dat dit voorschrift iets met gezondheid of met hygiëne te maken had. Dat was een heel oppervlakkige verklaring omdat men de werkelijke betekenis niet kon begrijpen. Naarmate de mensheid volwassen wordt, verliest deze vorm van boetedoening voor een schuld zijn betekenis. De mens is tegenwoordig volwassen genoeg om zijn schuldgevoelens rechtstreeks onder ogen te zien en er op een reële manier mee om te gaan. Terechte schuldgevoelens moeten worden aangepakt en de eraan ten grondslag liggende opvattingen moeten worden gezuiverd en getransformeerd. Onterechte en misplaatste schuldgevoelens moeten als zodanig worden herkend en worden opgeruimd. Misplaatst lijden, waarbij het gevolg van het schuldgevoel (het lijden) niet met de oorzaak ervan (terecht schuldgevoel) is verbonden, is niet meer nodig, niet meer op z'n plaats of wenselijk.

In dit verband wil ik erop wijzen dat de besnijdenis lijden bij de man veroorzaakt. Hoe staat het nu met de vrouw? Het kan jullie, als je er echt over hebt nagedacht, niet zijn ontgaan dat het een betekenis had dat tot voor kort het baren van kinderen zeer veel lijden bij vrouwen veroorzaakte. Dit vervangende 'bloedoffer' was voor de vrouw de manier om het schuldgevoel in haar ziel te verlichten. Op het moment dat de mensen zover waren dat ze op een veel directere en effectievere manier met hun schuldgevoelens konden omgaan, behoorde het lijden tijdens de geboorte bijna tot het verleden. Aanvankelijk via chemische hulpmiddelen en meer recentelijk ook via natuurlijke middelen.

Als mensen gewoonten in stand houden die niet meer passen en door zinvollere methoden zouden moeten worden vervangen, dan heeft dit een heel ongunstig effect op de psyche, het zielsleven en het fysieke leven van de betrokkenen. Ik heb daar al op gewezen in de lezing over tradities. Het houdt de harmonieuze ontwikkelingsstroom werkelijk tegen."

VRAAG: Onlangs heerste hier enige verdeeldheid over een aspect van helperschap. In het kort ging het om de vraag welke van de volgende twee benaderingen de beste is:

1. De cliënt moet zijn eigen pad in zijn eigen tempo volgen. Een keiharde confrontatie met zijn verdedigingen kan ogenschijnlijk wel tot groei of vooruitgang leiden, maar in feite is hij alleen maar bezig het zijn helper - die hij als autoriteit ziet - naar de zin te maken. Op die manier schiet confrontatie haar doel voorbij. Laat de werker zijn waar hij is en dan doet hij zijn werk zelf wel.

2. Het is nodig dat de cliënt met zijn verdedigings-mechanismen en zijn lagere zelf wordt geconfronteerd. In waarachtig helperschap worden we, spiritueel gezien, tot een kanaal. We kunnen de ander (de werker) helpen de waarheid te zien en bij nieuwe lagen van de werkelijkheid te komen via een eerlijke en liefdevolle confrontatie die hem regelrecht op zijn misvormde gebieden aanspreekt.

Ik heb het gevoel dat elk van beide alternatieven onvolledig is en dat het antwoord op deze vraag waarschijnlijk niet het een of het ander is, maar een combinatie van beide benaderingswijzen. Persoonlijk neig ik er meer toe om voor het tweede te kiezen omdat ik het gevoel heb dat bij een liefdevolle confrontatie er ook respect voor de cliënt en oog voor zijn proces is. Zou u hier alstublieft iets over willen zeggen en ons meegeven wat volgens u voor ons op dit moment nuttig is? Ik voel dat u een voorbeeld bent van zo'n liefdevolle manier van confronteren en ik ben u daar dankbaar voor. (2)

"Je hebt helemaal gelijk dat het nooit een of/of kan zijn en dit is inderdaad een belangrijke kwestie. Ik zou nog aan je heldere uiteenzetting willen toevoegen dat voor een natuurlijk en vloeiend verloop van het proces waar iemand als individu doorheen moet soms inderdaad een confrontatie nodig is. Want iemand kan er namelijk best aan toe zijn om bepaalde aspecten van zijn lagere zelf onder ogen te zien maar hij kan zichzelf wijsmaken dat hij in elkaar zou storten als hij dat zou doen. Door deze aspecten niet aan te pakken, houdt hij de stroom juist tegen waardoor de waarheid compleet op zijn kop kan worden gezet. Het proces van het pad van iemand wordt door confrontatie gesteund en niet in gevaar gebracht. Voortdurend wachten tot de uiterlijke

persoonlijkheid bepaalde verborgen aspecten echt onder ogen wil zien, leidt maar al te vaak tot stagnatie en stilstand en die kunnen verscheidene levens duren.

Je moet ook onderscheid maken tussen nieuwkomers op het Pad en degenen die zich er al helemaal mee hebben verbonden, die al een tijd aan zichzelf werken en in het bijzonder degenen die zelf helper en leider zijn. De eerste groep moet geleidelijk in dit proces groeien en dat vergt een goed afgestemde gevoeligheid voor de mate waarin confrontatie raadzaam is en in hoeverre deze beter nog even kan worden uitgesteld. Voor de nieuwkomers is het vooral nodig dat ze sterker worden en dat ze aan zekerheid winnen. Hun vertrouwen moet langzaam worden gewonnen en ze moeten, om te beginnen tenminste op verstandelijk niveau, een beetje vertrouwen in God en in hun hogere zelf krijgen voordat je kunt beginnen hen meer rechtstreeks te confronteren met aspecten die moeilijk te accepteren zijn.

Wanneer je al lange tijd aan jezelf werkt of als je overweegt helper te worden of het misschien al bent, dan hoort daar zonder meer bij dat je directe confrontaties moet durven aangaan. Het besef dat een ineenstorting een zelfgekozen wapen is, moet aanwezig zijn zodat je die niet als hindernis gebruikt. Als de geest bereid is in waarheid te zijn, zal de confrontatie nooit schaden noch leiden tot wat jij net noemde ‘het de helper naar de zin willen maken’ en dus alleen maar voorgeven dat je het accepteert en dat je verandert.

In een gemeenschap zoals jullie aan het bouwen zijn, is confrontatie van wezenlijk belang. Het is het delen van je waarnemingen en ze als geschenken van liefde aanreiken. We weten allemaal dat iemand die nog met zijn defensies en aspecten van zijn lagere zelf worstelt, blind is terwijl anderen wel kunnen zien wat hem ontgaat. Het is uiteraard heel erg belangrijk dat dergelijke confrontaties in een geest van waarachtige liefde plaatsvinden en niet met een verborgen agenda. En het is niet moeilijk om die te ontdekken.”

VRAAG: Iedere keer dat ik bij mijn zelfonderzoek naar mijn gevoelens met betrekking tot mijn moeder een bepaalde laag bereik, stuit ik op een blinde muur die tot nu toe ondoordringbaar is gebleken. Ik schijn niet in staat te zijn of het verlangen te hebben om bepaalde verbanden tussen mijn moeder, mijn seksualiteit en de seksualiteit van de vrouw te leggen. Dat

vindt heel sterk zijn weerslag in de relaties die ik in het verleden heb gehad en die ik nu heb. Mijn helpers houden vol dat deze verbanden onmisbaar zijn als ik de oude kwesties met mijn moeder ga oplossen en vrij wil zijn om in mijn huidige leven als volwassene een relatie met een vrouw te hebben. Onlangs nog stelde mijn helper in mijn sessie dat de narcolepsie[1] als een noodzakelijke stap op mijn pad was geplaatst om mij te helpen me met de seksuele kwestie te confronteren die ik anders misschien zou hebben gelaten voor wat hij was. Dit voelt op de een of andere manier wel juist maar toch mis ik nog veel verbanden. Kunt u me helpen om die te leggen en kunt u me enige specifieke raad geven over de volgende stappen op mijn pad? (3)

"Beste vriend, ik wil je zeggen dat wat jou weerhoudt van het toelaten van al je liefdegevoelens en seksuele gevoelens voor de vrouw, zonder de controle van je ego, veel ingewikkelder is dan alleen maar je gevoelens voor je moeder. Je bent bijvoorbeeld heel erg bang om als je boos op je vader bent zijn bescherming te verliezen – dat speelt veel meer bij hem dan bij je moeder. Daarnaast ben je bang voor de dreiging van de wraak van iemand die zoveel sterker is dan jij of van de wraak van je moeder. Dit is voor een deel de reden waarom je veel angst- en haatgevoelens op de vrouw (moeder) richt want die is op een of andere manier minder gevaarlijk.

Er speelt hier ook nog iets anders mee. Je identificeert je bijzonder sterk met je vader en je hebt zoals elk kind die typische partijdigheid waarbij of vader of moeder gelijk heeft dwz. goed is en dus of je vader of je moeder slecht is. Dit bij elkaar maakt het opportuun om de vrouw te wantrouwen en de schuld te geven. Door je identificatie met je vader breng je dat wantrouwen en de schuld geven over naar je volwassen leven. Als de vrouw niet te vertrouwen is en zij op een of andere manier je vijand is, dan ben je geëxcuseerd en hoef je nooit je eigen schuld tegenover haar onder ogen te zien.

Binnenin je ziel bevind je je dus in een voortdurende toestand van verdeeldheid, van een kunstmatig of/of en dat brengt een strijd in je teweeg. Deze strijd put je uit, wat voor een deel een verklaring is voor de periodes waarin je niet meer afstemt op de wereld om je heen. Het is je psyche die zegt "ik kan dat allemaal niet aan". In slaap vallen is ook

[1] Narcolepsie – onweerstaanbare slaapneiging (Noot vertaler)

een middel om het dilemma dat heel erg pijnlijk voor je is niet onder ogen te zien. Natuurlijk kan ieder symptoom en negatieve uiting altijd als een medicijn, als een wegwijzer worden gebruikt.

Met dit alles is een heel sterk schuldgevoel voor elk ding dat verkeerd loopt verbonden. Als jij of mensen van wie je houdt verkeerd bezig zijn, dan lijkt dat een onherstelbare catastrofe voor jou. Een gevoel van aanvaarding van de onvolmaakte toestand van de mens ontbreekt en boven alles het innerlijke inzicht dat verandering en zuivering altijd tot de mogelijkheden behoort en in feite je bestemming is waaraan je niet ontkomt. Dit schuldgevoel maakt elke erkenning van je negativiteit, van je lagere zelf bijna ondraaglijk. En het is er ook de oorzaak van dat je denkt tussen vader en moeder te moeten kiezen en dat je diegene in ere houdt die voor je veiligheid als kind het belangrijkst is. En het betekent nu voor je als man dat als de vrouw aantrekkelijk is, je jezelf automatisch als onaanvaardbaar ziet en je alle grond onder je voeten verliest. Daarom kun je je niet met jezelf verzoenen en helemaal van haar houden. Het dilemma van jou als kind met betrekking tot je ouders zet zich in je volwassen leven voort en daarin ben jij je vader en de vrouw je moeder.

Je hebt op je pad deze waarheden misschien voor een deel gezien en herkend maar je hebt deze ontdekkingen nooit echt helemaal mee naar binnen genomen en jezelf nooit toestemming gegeven om te zien wat hun volledige betekenis is en waar ze allemaal mee te maken hebben. Wat je moet doen is op alle niveaus het hele probleem zien en tijd nemen voor en energie besteden aan het doorvoelen. Voel hoe het was toen je nog een kind was, voel hoe het nu is en laat die twee samenvallen. Wanneer je je niet langer tegen het voelen van dit dilemma verzet, zul je je van de kunstmatigheid ervan bewust worden en zul je worden bevrijd. Je zult in staat zijn om je beide ouders echt als mensen te zien die beide juist en onjuist zijn, voor wie je eerbied kunt hebben en met wie je het voor een deel eens en voor een deel oneens kunt zijn. Wanneer je dit dan van toepassing kunt laten zijn op jou en de vrouw van wie je houdt, zul je vrij zijn van deze last die je ervan weerhoudt om op te bloeien in het liefhebben en open te gaan in een echte relatie. Het zal je tegelijkertijd bevrijden van je buitensporige schuldgevoel en de schuld veranderen in een opbouwende motorische kracht voor verandering.

Bid voor deze aanpak en maak hem zo veel mogelijk af en ik kan je

zonder enige twijfel verzekeren dat je vrij zult worden. Jou worden nu opnieuw liefde en zegeningen gegeven om je op je verdere pad te sterken; een pad dat heel gezegend is."

VRAAG: In onze energetica opleiding waren enkelen van ons, waaronder ikzelf, wat ongelukkig met het gebruik van termen uit de Reichiaanse school en de bio-energetische karakteranalyse zoals 'psychopaat', 'masochist' of 'passief feminien'. We hadden het gevoel dat er bepaalde waardeoordelen en gevoelsbetekenissen aan deze termen kleefden en dachten dat het beter zou zijn om andere, minder oordelende termen te zoeken voor het benoemen van deze karakterstructuren die naar mijn mening een uitdrukking van bepaalde algemeen voorkomende beelden zijn. In dit verband zou ik het fijn vinden als u ons wilde helpen om de terminologie uit de core-energetica en de therapeutische benadering in het algemeen en het woordgebruik in het kader van uw lezingen dichter bij elkaar te brengen. Voor mijn gevoel bestaat er nu een kloof en ik heb ook het idee dat het goed zou zijn als de energetische benadering een organisch geheel met uw lezingen zou gaan vormen. (4)

"Een woord of term is op zichzelf nooit een garantie dat er geen verborgen negatieve gevoelens aan het gebruik ervan zouden kleven. Wat je ook voor nieuwe termen zou bedenken om bepaalde karakteristieken te benoemen, de kans zit er altijd in dat ze een uitdrukkingsmiddel worden voor gevoelens van minachting, etikettering, veroordeling en een scala van andere gevoelens of zelfs onbewuste houdingen. Dus jullie moeten je allemaal te allen tijde richten op de *onderliggende werkelijkheid* en niet op zoek gaan naar oppervlakkige oplossingen. Een ander woord kiezen is alleen maar het verwijderen van een oppervlaktesymptoom. En met het nieuwe woord zou al gauw een nieuw symptoom in het leven worden geroepen. Maar wanneer je zulke dingen als waarover je sprak voelt, zou het goed zijn om ze openlijk uit te spreken tegen degenen die dergelijke gevoelens lijken uit te stralen. Als het je niet lukt om dat in een geest van openheid, van zoeken en van gezonde confrontatie te doen, dan komt dat misschien omdat je zelf soortgelijke gevoelens op weer andere gebieden koestert. Daarover voel je je schuldig en dat maakt dat je te angstig bent om dergelijke verborgen gevoelens bij anderen te kunnen hanteren. Daardoor ga je naar een snelle en oppervlakkige oplossing van het probleem, een soort tovermiddel verlangen.

Het kan soms ook zo zijn dat degene die deze of dergelijke termen of analyses van de menselijke persoonlijkheid gebruikt, daar helemaal niet van dit soort gevoelens bij heeft. Maar degenen die ermee worden aangeduid denken alleen maar dat zo is vanwege een bepaalde trots die ervoor zorgt dat ze zich vernederd voelen als er iets onvolmaakts aan hen wordt ontdekt. Al deze onderstromen, gevoelens en indrukken moeten door alle betrokkenen boven tafel worden gebracht."

VRAAG: Ik heb gemerkt dat sommigen van ons bij het bidden God in de derde persoon aanspreken. Met andere woorden, ze spreken over God. Ze zeggen bijvoorbeeld eerder: "ik vraag God...." enz. dan dat ze rechtstreeks tot God of Jezus Christus (wat in feite hetzelfde is) spreken. Heeft dit een betekenis, maakt het enig verschil? (5)

"Ja, dit betekent zeker iets. Misschien is de beste manier om dit verschil te typeren het te zien als een stadium in het proces van dichter bij de Schepper komen. Degene die zich rechtstreeks tot Hem richt, is al in een toestand waarin hij of zij een rechtstreeks, intiem contact met God wil hebben. Een persoonlijk gesprek is als het ware een substantieel onderdeel van je relatie met God. Diegenen onder jullie die bidden door uit te spreken wat zij aan Hem zouden willen geven of wat zij van Hem zouden willen ontvangen, doen dit vanuit een nog steeds bestaande verlegenheid, een angst, een gebrek aan durf om te dicht bij de Bron van alle leven, van alles wat je in dit leven nodig hebt te komen. Misschien kun je op jezelf afstemmen en het verschil in jezelf proeven wanneer je bidt door Hem direct aan te spreken of wanneer je tegen Hem in de derde persoon zegt wat je wilt zeggen. Dit verschil zal je heel duidelijk worden wanneer je je eigen reacties gaat waarnemen. Dan zul je zien wat de betekenis is.

Mijn geliefde vrienden, voordat ik mijn boodschappen aan jullie beëindig, wil ik zoals ik heel vaak hiervoor heb gedaan nogmaals tegen jullie allemaal zeggen dat deze crisistijd een tijd van schoonmaken is. Degenen die door wat er wordt opgerakeld het proces van innerlijk schoonmaken aangaan, zullen er sterker, zuiverder, lichter en met heel veel meer vreugde en vrede uit te voorschijn komen. Diegenen die zonder het te weten een verbond met de krachten van de duisternis sluiten en er niet in slagen om de innerlijke wil te mobiliseren om in waarheid te zijn, zullen in hun incarnatiecyclus steeds weer bij dit punt moeten uitkomen totdat ze leren om deze hindernis in hun ziel te

overwinnen.

Velen van jullie zijn gebelgd over iedere soort verstoring, opschudding, crisis, en de pijn en angst die daardoor aan de oppervlakte komen. Er bestaat een onwerkelijk beeld van wat het leven eigenlijk zou moeten zijn. Er heerst een houding van: als alles met het Pad en/of hun leiders en/of henzelf echt in orde was, dan zouden er niet van die toestanden zijn. Dit getuigt van een ernstige misvatting van het leven. Jullie leven op deze aarde die zowel goed als kwaad, waarheid en onwaarheid, vreugde en lijden tot uitdrukking brengt omdat jullie eigen innerlijke wezens deze beide kanten nog uitdrukken. Het is daarom onvermijdelijk dat jullie beide soorten - vreugdevolle en pijnlijke - gebeurtenissen moeten aantrekken. Jullie moeten van beide leren. Ze zijn allebei niet alleen het gevolg van jullie innerlijke toestand maar vormen ook een gelegenheid om jezelf te bevrijden en te veranderen. Mensen die nog niet klaar zijn voor het zuiveringswerk zoals dit pad dat aanreikt, zullen dezelfde afwisseling van plezierige en onplezierige gebeurtenissen ervaren maar ze zullen die gebeurtenissen vaak ervaren zonder ze te begrijpen.

Velen van jullie geloven dat zij die op deze heel intensieve manier werken van deze pijnlijke ervaringen verschoond zouden behoren te blijven. Jullie hebben in feite het gevoel dat het pad je verraadt als je ze nog steeds hebt. Jullie realiseren je niet dat hoe sterker je je met de waarheid en met de liefde voor Jezus Christus verbindt en dit tot uitdrukking brengt en hoe meer je op basis hiervan handelt, des te sterker de krachten van het kwaad proberen om je zo te beïnvloeden dat je deze verbintenis opgeeft. Ze worden juist bedreigd wanneer je in ernst de waarheid naleeft. Er is een overeenkomst tussen de hemelse krachten en de krachten van de duisternis waarbij aan deze laatste wordt toegestaan om soms in bepaalde mate tevoorschijn te komen. Ik heb dit een hele tijd geleden al gezegd. Zolang er nog een minieme les is die je nog te leren hebt, moet je op een of andere manier door de krachten van het kwaad worden beïnvloed. Het is aan jou wat je er mee doet. En zelfs als er voor elk willekeurig individu geen enkele les meer te leren zou zijn, dan moet er nog steeds sprake zijn van pijnlijke gebeurtenissen. De krachten van het kwaad kunnen nog steeds pogingen doen om te midden van jullie tekeer te gaan en op te rakelen wat uiteindelijk toch aangepakt moet worden. Want de aanname dat dit niet zou behoren te gebeuren is gevaarlijk en leidt tot verkeerde twijfels. Dit is precies wat de duivelse krachten willen.

Het kan altijd gebeuren dat iemand van wie je houdt en die je vertrouwde, soms iemand van wie je het het minst verwacht, dit pad plotseling gaat verlaten door een hevige angst voor het eigen lagere zelf en de overdreven betekenis die zo iemand daaraan hecht doordat hij uiteindelijk zijn eigenwaarde aan het lagere zelf ontleent. Jullie moeten leren om door deze pijn heen te gaan; jullie moeten leren om dit op een realistische manier als deel van je leven te verwachten. En jullie zullen natuurlijk alle lessen leren die ieder van jullie als individu en de gemeenschap als geheel moeten leren. Jullie krijgen alle zegeningen, alle leiding en hulp die je nodig hebt om dit te doen.

In onze wereld hebben we het plan opgevat om in de volgende lezing de werkelijkheid van het kwaad in jullie sfeer van bewustzijn nog een keer maar op een nieuwe manier te benaderen en te bespreken. Dat zal jullie ook helpen om anders om te gaan met wat het leven je ook maar moge brengen. Op dit moment wil ik jullie alleen nog een ding zeggen: probeer lering te trekken uit wat voor les er ook maar voor ieder van jullie in deze gebeurtenissen besloten mag liggen. Maar wees je bewust van het gevaar dat je loopt om te sterk te dramatiseren en teveel energie in zo'n gebeurtenis te stoppen. Je raakt misschien te zeer aan deze gebeurtenis met alles wat ermee te maken heeft gehecht en dat speelt weer precies in de kaart van de kwade geesten die proberen om je van de weg die je gaat af te houden. Laat los en ga door met je werk, met je taken, met jullie levens.

Vergeet nooit dat we altijd bij jullie zijn, ongeacht hoe dicht de duistere geesten op bepaalde ogenblikken ook bij je in de buurt mogen komen. We waken over jullie en zien erop toe dat ze nooit hun grens kunnen overschrijden. *Jij* hebt altijd het laatste woord! Sta je jezelf toe om er achter te komen waar je gedachten en besluiten vandaan komen? Wil je naar deze stemmen luisteren of wil je je misschien op de stem richten die soms wat verder weg en moeilijker te onderscheiden is? Op zulke momenten is het nodig dat je je wil laat gelden om met God te blijven en Hem nog meer te dienen. Het is dan nodig dat je aan de gemakkelijkste weg die zich aandient de nodige vragen stelt. Wanneer je dat doet, zul je altijd triomferen, net zoals God uiteindelijk over Satan moet triomferen. Het licht van Christus is het sterkste licht dat er bestaat en daarmee moeten jullie veilig zijn. Wees gezegend!"
Appendix

VRAAG: Na het abrupte vertrek van de Rubins[1] is er door sommige mensen nogal negatief gereageerd ten aanzien van mij en mijn vrouw Eva die als instrument fungeert. We zouden confrontaties niet aangaan, ons aan het proces onttrekken en defensief reageren. Kunt u ons in verband met hun vertrek en de werkelijke betekenis daarvan zoals u die in uw boodschap aan hen hebt geschetst een overzicht van de dynamiek van zulke reacties geven en met name uitleggen waarom sommige mensen op het pad de neiging hebben een schuldige aan te wijzen in plaats van het voorval te accepteren. (Dit zoeken naar een schuldige is ook bij andere moeilijke incidenten voorgekomen zoals bij de dood van een vriend enz.)

Kunt u iets zeggen over het belang van zulke reacties in verband met de leiding van het Pad in de toekomst? En kunt u ons ook uitleggen waarom geestelijke leiders die niet zo open alles met de groepsleden delen als wij van dit soort reacties, oordelen, kritiek en vaak uiterst onterechte beschuldigingen verschoond blijven? Het lijkt logisch dat het andersom zou zijn: dat juist zij die zichzelf in een uitzonderingspositie plaatsen eerder dergelijke reacties kunnen verwachten, en omgekeerd. (6)

"Ik zal proberen deze vragen op twee fundamentele manieren te beantwoorden: als eerste voor zover het jullie als leiders betreft en als tweede voor zover het gaat om de gemeenschap die geneigd is in deze val te lopen. Wat jullie als leiders betreft: het is mogelijk om ook *gevoelsmatig te accepteren* dat onrechtvaardigheid, laster en kwaadsprekerij nu eenmaal elke leider ten deel vallen als je met een diep besef van de spirituele werkelijkheid - die verder gaat dan dit stoffelijk leven - naar dit probleem kijkt. Alleen dan kun je ook leren haat met liefde te beantwoorden. Ik moet toegeven dat dit uiterst moeilijk en bijna zelfs onmogelijk is, tenzij deze diepere verbinding een deel van je belevingswereld is geworden. Zolang je emoties zich alleen op het menselijk aspect richten en daarop reageren, lijkt het allemaal ondraaglijk onrechtvaardig en pijnlijk en heel erg moeilijk te hanteren. Laat ik nog wat duidelijker worden.
Net zoals ik dat tegen de personen die dit pad op een zo betreurenswaardige manier hebben verlaten heb gezegd, zeg ik ook tegen jullie:

[1] Twee groepsleden - (Noot vertaler)

jullie hebben, alvorens te incarneren, een taak op je genomen - weer een andere natuurlijk dan die waarover ik deze vrienden aansprak - en een die veel meer van jullie vergt. Jullie hebben je daartoe verbonden in het volle besef van de waarde ervan, van wat je er in je eigen ontwikkeling in geestelijke zin aan wint, van de beloningen en de zegeningen die het oplevert en ook van de pijn en het lijden die erbij horen. Het is jullie afspraak met je spirituele thuisbasis. Jullie spirituele kennis brengt met zich mee dat deze taak ook een uitdaging voor de Wereld der Duisternis en zijn bewoners vormt die geen enkel wapen zullen schuwen om de uitvoering en de vervulling ervan te verhinderen. Jullie zijn je er heel goed van bewust hoeveel vijandigheid iedere verkondiger van waarheid kan verwachten. Zij die de waarheid spreken, een kanaal voor de waarheid vormen, hebben altijd met leugens en kwaadsprekerij te maken gehad en dat zal altijd zo blijven. Ze zullen juist door die volgelingen aan wie ze de meeste hulp hebben geboden, worden verraden.

Het leven van Jezus Christus is een volmaakte illustratie van dit feit. Het is iets wat iedereen die voor de goddelijke wereld van waarheid werkt voor ogen moet houden. Wanneer je deze kennis in jezelf toelaat, er echt contact mee maakt, zul je de problemen in een veel breder perspectief gaan zien en zal je pijn een ander karakter krijgen. Je zult het gebeuren beter kunnen accepteren. Ik vraag jullie dus om met deze dieper gelegen kennis in jezelf contact te maken en de gebeurtenissen in het licht van dit inzicht te bekijken in plaats van te reageren alsof het een louter menselijk voorval was dat niet had mogen plaatsvinden.

Jullie moeten ook begrijpen dat met name dit pad, meer dan enig ander, een flinke hoeveelheid innerlijke weerstand bij iedereen oproept die heeft besloten om dit padwerk te doen. Altijd is er dat innerlijke stemmetje dat zich bedreigd voelt als het lagere zelf wordt losgelaten. Daarnaast is er natuurlijk altijd de demonische wereld die zijn gespecialiseerde medewerkers uitzendt om het lagere zelf in een bepaalde richting te beïnvloeden. In de laatste lezing[1] (die al is doorgegeven, maar die jullie wat later te horen zullen krijgen) ben ik heel diep ingegaan op de wisselwerking tussen de neigingen van het lagere zelf die niet onder ogen worden gezien en voor weerstand zorgen enerzijds en duivelse geesten anderzijds. Ik heb ook over de speciale toestroom van het kwade gesproken juist in tijden die van doorslaggevende betekenis zijn en waarin sprake is van extra groei en

[1] Lezing 248 ‘Drie principes van het kwaad; het kwaad gepersonifieerd’

een terugkeer naar de eeuwige, kosmische Christus. De leiders van dit Pad ontmoeten dus zeker meer weerstand dan die van elk ander soort pad waar niet zo speciaal wordt verwacht dat je je lagere zelfneigingen naar buiten brengt en je volledig inzet om ze te transformeren.

Maar er is nog een reden waarom leiders van andere spirituele scholen misschien minder te maken krijgen met waarmee jullie kampen. In tegenstelling tot wat van jullie wordt gezegd, maakt jullie openheid, jullie bescheidenheid, het jezelf niet boven anderen willen verheffen, jullie bereidheid jezelf te geven - door niet alleen hulp te bieden maar ook je ware wezen te delen met wie dat wil zien - je oneindig veel kwetsbaarder. Leiders die dit niet doen, beschermen zichzelf met een scheidingsmuur die hier ontbreekt. Dit kan jullie natuurlijk heel onbillijk lijken: beschuldigd te worden van iets dat precies het tegenovergestelde is van wat er echt is maar jullie kunnen hier ook iets van leren. Dit is niet gemakkelijk uit te leggen, want ik wil bepaald niet suggereren dat jullie nu je hart moeten sluiten en jezelf op een veilige afstand gaan houden. Maar er is toch een bepaalde afstand nodig om je energie te beschermen en in staat te zijn in je werk te functioneren. Het ligt allemaal heel subtiel en jullie moeten in geen geval ophouden met je liefde en vriendschap te geven of ophouden iets van jezelf te delen als dat aan de orde is. Maar het is belangrijk dat jullie een groter realiteitsgevoel ontwikkelen ten opzichte van de negatieve intentionaliteit die in vele van jullie leerlingen aanwezig is; de neiging om jullie niet te vertrouwen. Als je deze alertheid, dit gevoel voor realiteit ontwikkelt, dan zul je ook weten hoe je afstand moet bewaren. Dan hoef je niemand te bewijzen dat deze beschuldigingen ongefundeerd zijn, dan blijf je gewoon jezelf. Het is zaak om het juiste evenwicht tussen intimiteit en privacy te bewaren. Iedereen die zo'n veeleisende, leidende taak als jullie heeft, heeft een gezond gevoel voor afstand nodig. Misschien dat andere spirituele leiders te veel geneigd zijn buiten schot te blijven, maar jullie zijn te sterk de andere kant opgegaan. De beschuldigingen die af en toe aan jullie adres worden geuit, lijken dan ook des te onlogischer maar als je het op een dieper niveau begrijpt, zul je zien dat dat niet zo is. Want op een innerlijk niveau wordt jullie openheid, jullie niet-aanmatigende houding en jullie neiging alles te delen, verkeerd begrepen en niet als zodanig herkend, en indien wel opgemerkt, toch als zwakheid uitgelegd. Aangezien het onmogelijk en ook verkeerd is om het lagere zelf van jullie leerlingen te geven wat het zou willen (namelijk dat jullie de bewuste persoonlijkheid zouden beschermen tegen de confrontatie met dat

lagere zelf en daarmee tegen de noodzaak het te transformeren), kunnen jullie nooit genoeg geven en zal er altijd wel weer iets worden gevonden dat gebruikt kan worden om jullie als leiders onderuit te halen en jullie taak in een kwaad daglicht te stellen.

Het gaat niet alleen om de beschuldigingen die jullie hebben genoemd. Er zijn er nog meer en dat is zoals ik al heb gezegd onvermijdelijk. Jullie integriteit zal aan de orde worden gesteld en in twijfel worden getrokken. Als jullie de kracht uitstralen die leiderschap nu eenmaal vereist, zal dat verkeerd worden geïnterpreteerd als een hang naar autoritaire handelwijzen. Als iemand dat echt wil, als er een verborgen vastbeslotenheid is om geen vertrouwen te hebben en niet lief te hebben, is er een oneindige verscheidenheid aan beschuldigingen die leiders voor de voeten geworpen kunnen worden. Jullie moeten leren deze factoren te herkennen en leren een beter evenwicht te vinden tussen delen en afstand houden. Je moet realistischer worden waar het de krachten van de duisternis betreft en af en toe de pijn van het onrecht, de leugens en het verraad op de koop toe nemen zoals ook Jezus zich meer dan enig ander leider voor of na hem heeft moeten laten welgevallen. Ik weet, en dat weten we allemaal, dat dit moeilijke lessen zijn, maar jullie zullen ze, zoals jullie al zoveel andere lessen hebben geleerd, wel leren. De zon zal weer achter de wolken te voorschijn komen.

En nu diegenen die het nodig vinden om hun gevoelens van verraad en teleurstelling op de leiders van dit pad af te schuiven. Ook jullie zouden dat deel van jezelf moeten gaan herkennen dat zich heftig verzet tegen verandering en transformatie en tegen het loslaten van je lagere zelf dat verondersteld wordt de beste verdediging tegen pijn en teleurstelling te zijn. Jullie hebben je lagere zelf al in velerlei vormen herkend, maar jullie geloven nog steeds dat het geen invloed heeft op hoe je de dingen ziet en waarneemt en hoe je wat er om je heen gebeurt uitlegt met name waar het gaat om hen die voor dit pad staan. En jullie beseffen niet ten volle hoe subtiel de invloed van demonische krachten is die in die mate dichterbij kunnen komen waarin je aan je lagere zelf vasthoudt en het op welke manier ook verdedigt. Het gebeurt maar zelden dat dit soort subtiele invloeden zich zonder meer als iets duivels manifesteren. Al die beschuldigingen aan het adres van jullie leiders bijvoorbeeld lijken niet zoveel kwaad te doen. Waarom zou je tenslotte zulke dingen niet aan de orde mogen stellen en ‘waarnemen’ wat je van binnen denkt te moeten waarnemen? Het destructieve zit hem hier in

dat jullie je beschuldigingen als een algemeenheid presenteren, als iets waar niets tegenin gebracht kan worden. Zodra je zo'n bewering ontkent, lijkt hij waar te zijn. Je hebt dus altijd 'gelijk'. Als jullie aanspraken werkelijk gegrond waren, zou er iets *specifieks* zijn dat je je leiders wilde voorleggen. Bovendien zou je dan een persoonlijke ontmoeting met ze arrangeren waarin je ze met een open houding tegemoet zou treden en bepaalde vragen zou stellen in plaats van ze bij voorbaat op basis van geruchten en zonder veel benul te hebben van wat er in beschouwing moet worden genomen te veroordelen. De manier waarop er in een sfeer van onderling geroddel en heel algemene beschuldigingen over hen wordt gepraat, draagt het kenmerk van graag willen dat deze veroordelingen waar zijn.

Af en toe zien jullie zelfs hoe vijandig jullie zijn, hoe jaloers jullie op je leiders zijn, hoe negatief jullie tegenover hen staan. Maar toch blijven jullie volhouden dat je 'waarnemingen' juist zijn. Weten jullie niet dat je met zulke sterke emoties en belangen de mensen ten opzichte van wie je zulke gevoelens koestert nauwelijks nauwkeurig *kunt* beoordelen? Dit is een heel fundamentele realiteit die een reden zou moeten zijn om jezelf van een oordeel te onthouden.

Het tragische is dat je dit nauwelijks een kleinigheid of een onbelangrijk detail kunt noemen. Het ondermijnen van de leiders van jullie Pad is de beste manier om het Pad voor jullie zelf ongeloofwaardig te maken. Het is een geniepige manier van de duistere krachten om júllie te gebruiken om het gif van wantrouwen rond te strooien en zo de leiders, die voor de waarachtigheid en integriteit van dit pad staan, te ondermijnen. Als je er echt met je volle verstand over nadenkt, zal het je niet moeilijk vallen dit te zien. Zo te zien mogen jullie dan toegewijd blijven aan je padwerk, jullie beschuldigingen aan het adres van je leiders hebben toch de functie van een ingebouwd achterdeurtje. Als je een bijzonder moeilijk punt in jezelf tegenkomt, kan het pad meteen de schuld krijgen. Dit is ook duidelijk de reden waarom sommigen van jullie er absoluut belang bij hebben de leiders op een bepaalde manier te zien die helemaal niet met de waarheid overeenkomt. Zelfs de beschuldiging dat ze confrontaties uit de weg zouden gaan, dient als een listige truc om ze zelf nooit iets te vragen en nooit vanuit een houding waarbij ze het voordeel van de twijfel krijgen een ontmoeting met ze aan te gaan, en zo ook nooit een poging te doen je negatieve meningen en overtuigingen de wereld uit te helpen.

Ik denk niet dat het jullie erg moeilijk zal vallen dit te zien als jullie er echt mee aan de gang gaan. Het is niet bijzonder duister of verborgen en het is vooral voor diegenen onder jullie die al wat ervaring met zelfconfrontatie hebben tamelijk gemakkelijk om erachter te komen. Maar je moet ook gaan zien hoe buitengewoon ondermijnend en destructief dit alles werkt en hoe noodzakelijk het is dat jullie niet langer doen alsof het om objectieve waarnemingen zou gaan. Dat ondermijnende aspect is een subtiel vergif dat langzaam maar zeker in menige ziel binnensijpelt en muren vormt die je totale zuivering en transformatie belemmeren, muren die de wil van de God in jezelf tegenhouden. En dat is precies wat de 'Prins der Duisternis' wil bereiken.

Jullie moeten een realistisch beeld krijgen van de invloed die kwade geesten kunnen hebben, van wat ze willen en welke werktuigen ze gebruiken. Daarom moest de lezing die hierna zal worden gegeven nu komen. Jullie gemeenschap vormt voor de krachten van de duisternis de grootst mogelijke bedreiging. Alles wat jullie leren, alles waar de gemeenschap voor staat, het hele zuiveringsproces, het 'goede nieuws' van een eeuwigdurend leven, de nieuwe samenleving die in het Christusbewustzijn ontstaat, dat alles is een positieve kracht tegenover het kwaad. Niets zal ze te dol zijn om dit te voorkomen en de beste manier om verdeeldheid te zaaien is door van binnenuit waarheid, geloof en vertrouwen te bezoedelen.

Jullie hebben de afgelopen tijd het thema leiderschap al vaak besproken. Velen ontwikkelen zich tot nieuwe leiders, jullie beginnen te begrijpen wat leiderschap inhoudt en jullie leren bij het vervullen van wat je te doen hebt die kwaliteiten te realiseren. Maar jullie hebben nog onvoldoende begrip van wat het is *volgeling* te zijn. Als je geen volgeling kunt zijn, kun je ook nooit een leider zijn. Jullie moeten leren volgeling te zijn, een goede volgeling, zonder dat je het gevoel hebt daardoor minderwaardig te zijn. Je moet oog krijgen voor je menselijke waardigheid, voor je autonomie en je eer als man of vrouw bij je vermogen om vertrouwen in leiderschap te hebben en dat te volgen. Dit houdt nooit in dat je blind moet zijn en jezelf moet uitleveren of onderwerpen. Dat gebeurt alleen als je zonder meer weigert voor jezelf verantwoordelijk te zijn en van de leider verlangt dat hij je autonomie en een gevoel van eigenwaarde geeft terwijl je niet de risico's wilt nemen die bij een volwassen leven horen. Dan ga je je zo voor de zwakheid die je zelf creëert, voor je verborgen verlangen naar

onderwerping in ruil voor zo'n utopische persoonlijkheid schamen dat je niet alleen tegen de beste en zuiverste leiders in verzet komt maar ook tegen je eigen gevoelens van liefde en vertrouwen. Dan wantrouw je je eigen vertrouwen en schaam je je voor je dankbaarheid en verzet je je ertegen om te leren een volwassen, onafhankelijk volgeling te zijn die respect voor zichzelf heeft en zich bewust is van wat er gebeurt. Dat is de gezonde basis waarop je eigen leiderschap en gezag zich kunnen ontwikkelen.

Ik zeg dit tegen jullie allemaal met een gevoel van grote liefde en betrokkenheid. Het is zoals ik al eerder heb gezegd onvermijdelijk dat sommigen dit pad weer verlaten. Er zullen altijd mensen zijn voor wie op een bepaald moment de confrontatie met zichzelf, het zich bloot geven en veranderen, onverdraaglijk pijnlijk lijken. Ze zullen dan de banden verbreken en vaak proberen om het karakter van hun leiders in een kwaad daglicht te stellen. En ik zeg tegen jullie, vrienden, als iemand in het proces van wedergeboorte niet echt bereid is helemaal bij zichzelf naar binnen te gaan, dan is het beslist beter dat hij ermee ophoudt en vertrekt. Dit moet je reëel bekijken, zonder je erdoor bedreigd te voelen of het te veroordelen. Het is onmogelijk in welk leven ook om crises te vermijden. Beschouw ze als een mooie drempel, als iets waardoor je zuiverder, beter en wijzer wordt. En tegen de leiders wil ik zeggen dat jullie pijn te voorzien was. Het moet zo nu en dan gebeuren en jullie kunnen zoals ik heb uitgelegd er echt je eigen les uit leren. Jullie moeten in dit opzicht realistischer worden en moeten, zoals ik al zei, een nieuw geestelijk evenwicht in je ziel zien te vinden zodat jullie vrijer kunnen blijven en een minder gemakkelijk doelwit voor de kwade krachten worden. Dit zal jullie helpen om te leren liefhebben en daarin te groeien zelfs als mensen een hekel aan je hebben.

Ik spreek met veel liefde tot jullie en ik geef jullie allen de zegen van God, zodat je de diepe waarheid van mijn woorden gewaar mag worden. Mogen jullie jezelf met je hele ziel, je hele verstand, je hele hart, met elke vezel van je wezen voor de goddelijke waarheid open-stellen. Vergeet daarbij nooit dat je het pad en het kanaal waardoor ik mij openbaar niet los kunt zien van het proces en het persoonlijke pad van het instrument waardoor ik spreek. In je hart weten jullie dat deze onverbrekelijk met elkaar moeten zijn verbonden en juist daarom is je lagere zelf geneigd de persoon in diskrediet te brengen. Misschien is dat nu nog niet het geval en zie je de persoon en het kanaal als

onafhankelijk van elkaar. Maar als het moment van de sterke weerstand aanbreekt, kan deze eenheid worden misbruikt en op een negatieve manier worden vervormd en worden ze allebei in een kwaad daglicht gesteld. Kijk uit voor deze trucs van het kwaad. Wordt wakker, dierbare vrienden en laat de zon van Christus' waarheid en liefde op jullie schijnen."

Deze lezing werd gegeven via Eva Pierrakos in 1978
Oorspronkelijk uitgegeven door Center for the Living Force, Phoenicia (N.Y.) onder de titel 'Questions and Answers'.
Vertaling van een aantal vragen - aanvankelijk alleen opgenomen in verschillende V-lezingen - door Ernst Winkler en Wim Scholtens in 1994, en door Anke van der Meer in 1995; aanvulling en herziening door Paul Avis en Jan van Gessel in 2008.
© Stichting Gemeenschap het Pad. *Uitgave 2009*